

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 28 јуни 2019 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: прв квартал 2019 година

На крајот на првиот квартал од 2019 година **брuto надворешниот долг** изнесува 8.304 милиони евра (73,5% од проектираниот БДП) и забележа квартално зголемување од 397 милиони евра, додека **брuto надворешните побарувања** се зголемија за 357 милиони евра и изнесуваат 5.617 милиони евра (49,7% од проектираниот БДП). Повисокиот квартален раст на обврските во однос на побарувањата доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 40 милиони евра, со што на крајот на првиот квартал од 2019 година тој изнесува 2.687 милиони евра (23,8% од проектираниот БДП). Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во првиот квартал произлегува од зголемувањето на јавниот нето-долг (за 47 милиони евра), во услови на умерено квартално намалување на приватниот нето-долг (за 7 милиони евра). Во однос на релативните показатели, нето надворешниот долг како процент од проектираниот БДП за 2019 година, бележи намалување за 0,9%.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на првиот квартал, изнесува 6.122 милиона евра, или 54,2% од проектираниот БДП за 2019 година. Најголемиот дел, или 84% од овој износ се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 77% се врз основа на сопственички капитал.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2018		31.03.2019		квартална промена		
	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	7,907.5	73.7	8,304.2	73.5	396.7	5.0	-0.1
Бруто надворешен долг без репо	7,907.5	73.7	8,006.2	70.9	98.7	1.2	-2.8
Долгорочен долг	5,865.6	54.6	5,937.7	52.6	72.1	1.2	-2.1
Краткорочен долг	2,041.9	19.0	2,366.5	21.0	324.6	15.9	1.9
Јавен долг	3,756.2	35.0	4,095.2	36.3	339.0	9.0	1.3
Приватен долг	4,151.3	38.7	4,209.1	37.3	57.7	1.4	-1.4
Бруто надворешни побарувања	5,260.4	49.0	5,617.0	49.7	356.6	6.8	0.7
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	5,260.4	49.0	5,317.9	47.1	57.5	1.1	-1.9
Нето надворешен долг	2,647.1	24.7	2,687.3	23.8	40.2	1.5	-0.9
МИП, нето	-5,945.6	-55.4	-6,121.7	-54.2	-176.1	3.0	1.2

*/Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2019 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, прво тримесечје од 2019 година“ од 7.6.2019 година). Податокот за 2019 година е проекција на НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

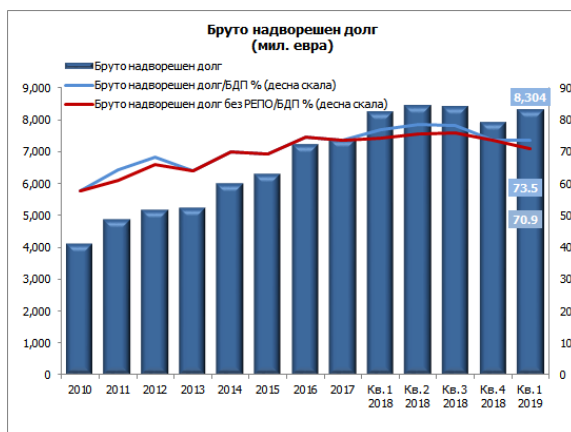

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

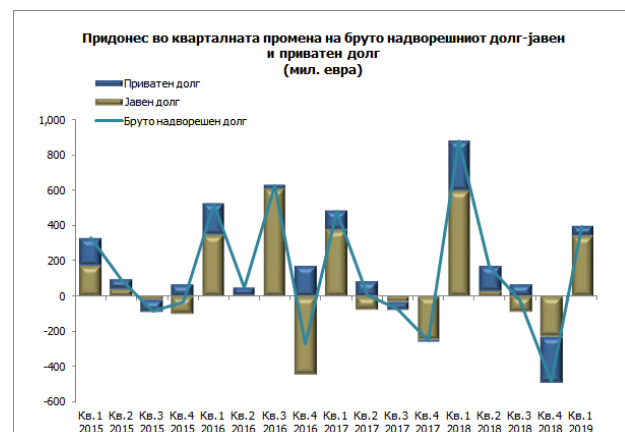
Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на 31 март на 2019 година, изнесува 8.304 милиони евра и бележи квартално зголемување од 397 милиони евра (или 5%). Растот на вкупниот бруто надворешен долг во најголем дел произлегува од зголемениот јавен долг (за 339 милиони евра), при истовремен, но помал пораст и на приватниот долг (за 58 милиони евра).

Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка² коишто во овој квартал ги зголемија обврските за 298 милиона евра, кварталното зголемување на бруто-долгот е помало и изнесува 99 милиони евра. Притоа, јавниот долг (без активностите за управување со девизните резерви) е зголемен за 41 милион евра, главно како резултат на зголемениот долг на јавните претпријатија и јавните банки. Истовремено, приватниот надворешен долг бележи зголемување за 58 милиони евра, главно заради зголемениот долг на приватните банки (за 34 милиони евра) и растот на долгот кон капитално поврзаните субјекти (за 21 милион евра).

Извор: НБРСМ.

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на март 2019 година, изнесуваат 5.617 милиони евра и остварија квартално зголемување од 357 милиони евра (или 6,8%) како резултат на зголемените јавни и приватни побарувања (за 292 милиона евра и 65 милиони евра, соодветно).

Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви², бруто надворешните побарувања се повисоки за

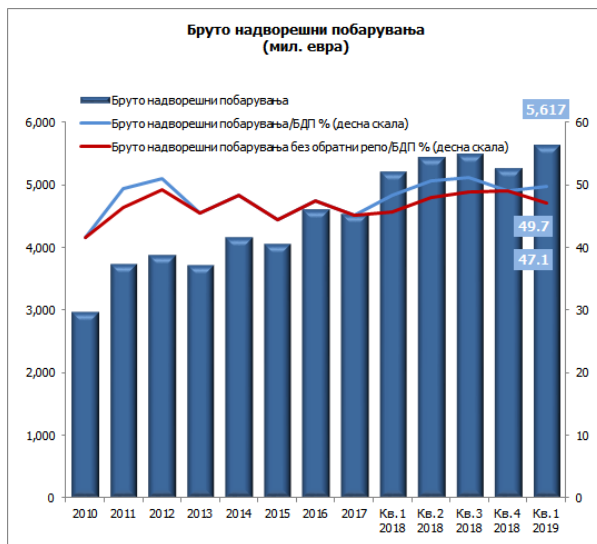
² Се однесува на репо-активностите на НБРСМ. При склучувањето на репо-трансакциите се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа, овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

57 милиони евра, при зголемени приватни побарувања за 65 милиони евра и намалени јавни побарувања за 7 милиони евра.

Кварталниот раст на надворешни побарувања кај приватниот сектор произлегува главно од зголемените побарувања кон капитално поврзаните субјекти (за 187 милиони евра), при намалени побарувања на небанкарскиот сектор (за 103 милиони евра) и приватните банки (за 19 милиони евра).

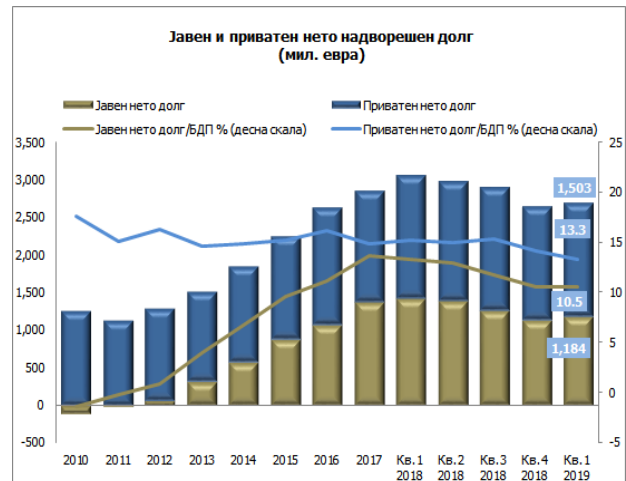
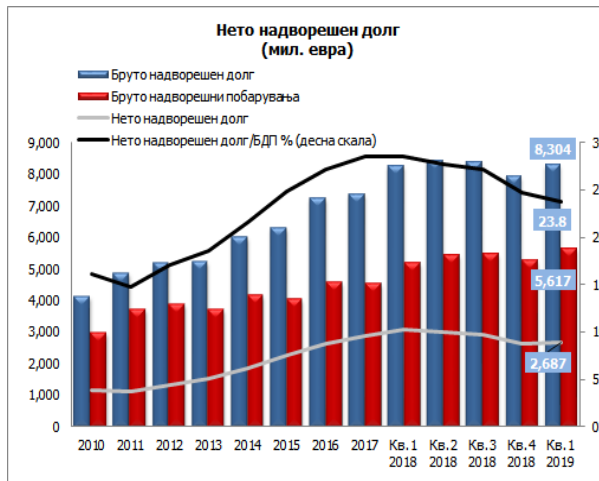
Извор: НБРСМ.

Нето надворешен долг

На 31.3.2019 година нето надворешниот долг изнесува 2.687 милиони евра, односно бележи квартално зголемување од 40 милиони евра (раст од 1,5%), како резултат на поголемиот квартален раст на бруто-долгот во однос на бруто-побарувањата (за 397 милиони евра и 357 милиони евра, соодветно). Од аспект на структурата, и понатаму најголемото учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 55,9%.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Извор: НБРСМ.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Негативната МИП на крајот од првиот квартал на 2019 година изнесува 6.122 милиона евра, што претставува зголемување за 176 милиони евра. Анализирани во однос на проектираниот БДП за 2019 година, негативната нето МИП е намалена за 1,2 п.п. и изнесува 54,2% од БДП.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП произлегува од поголемото зголемување на обврските (за 566 милиони евра), во споредба со зголемувањето на средствата (за 390 милиони евра). Гледано по инструменти, кварталната промена на нето МИП во поголем дел произлегува од зголемените нето-обврски врз основа на сопственички инструменти (за 136 милиони евра), при истовремен раст и на нето-обврските врз основа на должнички инструменти (за 40 милиони евра).

Кварталното зголемување на нето-обврските од сопственички инструменти во најголем дел се објаснува со растот на нето-обврските кај директните инвестиции (за 166 милиони евра), при истовремено зголемување и на нето-средствата од портфолио-инвестиции (за 23 милиони евра) и раст на вредноста на монетарното злато (за 6,7 милиони евра).

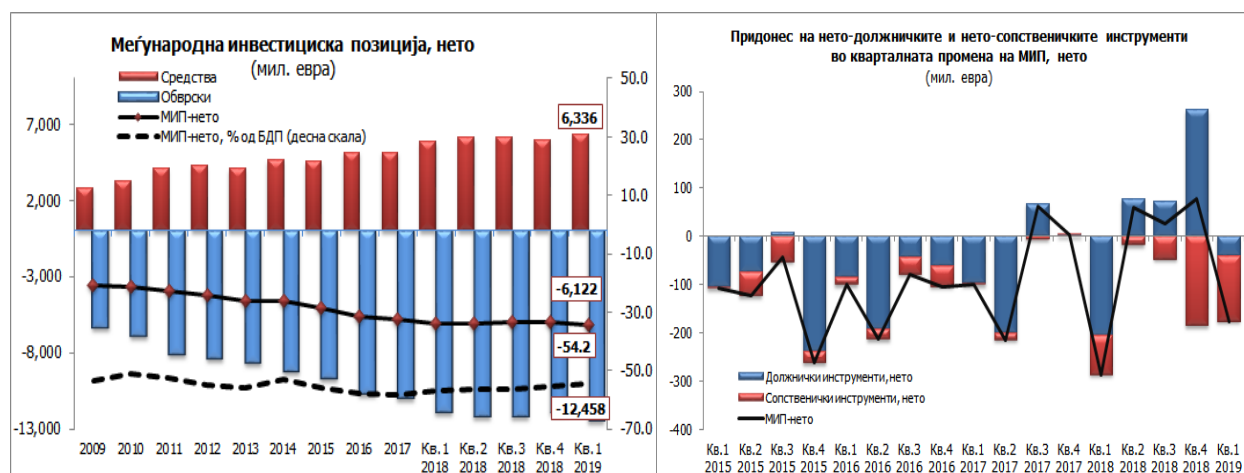
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Кв.1 2018	Кв.2 2018	Кв.3 2018	Кв.4 2018	Кв.1 2019
Средства	3,258.4	4,113.2	4,257.5	4,082.5	4,634.0	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,844.3	6,117.5	6,172.5	5,946.5	6,336.2
Директни инвестиции	333.6	393.6	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	1,031.6	1,097.7	1,143.5	915.6	1,109.1
Портфолио инвестиции	25.9	45.5	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	310.4	337.2	345.1	321.2	341.1
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.75	2.70	2.08	1.79	1.79	1.79
Валутни и депозити	555.1	588.2	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	668.8	675.9	683.7	694.0	674.6
Заеми	86.3	320.1	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	348.6	349.9	312.7	74.6	375.1
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	543.0	696.9	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	905.0	1,012.4	976.2	1,071.7	967.5
Останати сметки за наплата	0.0	0.0	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.1	0.2	0.4	0.5	0.5
Девизни резерви	1,714.5	2,068.9	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,577.1	2,642.2	2,709.1	2,867.1	2,866.4
Обврски	6,887.9	8,079.0	8,435.1	8,640.8	9,183.0	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.1	12,166.6	12,195.6	11,892.1	12,457.8
Директни инвестиции	3,514.8	3,914.4	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	5,897.9	6,040.4	6,086.5	6,052.3	6,245.7
Портфолио инвестиции	398.6	324.7	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,877.8	1,856.3	1,816.4	1,797.3	1,805.7
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	2.3	2.3	2.3	2.2	2.2
Валутни и депозити	195.8	134.0	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	191.8	192.7	191.8	206.2	208.7
Заеми	2,028.5	2,785.9	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	3,104.6	3,193.7	3,195.3	2,929.3	3,262.5
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	673.8	841.7	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	801.3	802.0	824.1	824.9	851.8
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на втечење (нето-создавање обврски)	76.4	78.3	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	77.5	79.2	79.2	79.8	81.2

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

<http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-nd.nspix>

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

<http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-mip.nspix>

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

<http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-nd.nspix>

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:
<http://nbrm.mk/ns-newsarticle-podatoci-mip.nspх>

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:
http://nbrm.mk/kalendar_na_objavuvanje_na_podatoci.nspх

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 септември 2019 година (референтен пресек заклучно со јуни 2019 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на:
contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).